

згідно зі ст. 246 Цивільного кодексу України, «довіреність від імені юридичної особи видається її органом або іншою особою, уповноваженою на це її установчими документами, та скріплюється печаткою цієї юридичної особи» (Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356). У даному випадку, виходить, якщо керівник юридичної особи не є адвокатом, він не може бути представником у суді тому, що має власні ПБ, податковий номер тощо. Не виключається і ситуація, коли керівник і єдиний власник підприємства співпадають в одній особі, тоді захищати свої інтереси особисто він також не зможе.

Таким чином, беручи до уваги усе вищесказане, все ж варто замислитися над доцільністю запровадження адвокатської монополії. Звичайно, не можна заперечувати того факту, що введення адвокатської монополії на представництво інших осіб в суді є плюсом саме для професії адвоката, що підвищить цінність адвокатського свідчення та дещо полегшить роботу суддям. Але, слід зауважити що, на даному етапі ми не готові до таких змін у сфері адвокатури. Перш за все, нам потрібно підвищити професійний рівень діяльності адвокатів, удосконалити якість надання правових послуг та престижу професії. Вважаємо, що варто належним чином врегулювати питання адвокатського самоврядування, щоб воно дійсно забезпечувало незалежність адвокатів, захист від втручання у здійснення адвокатської діяльності та ліквідації обов'язкового членства в Національній асоціації адвокатів України та створити можливість утворювати свої професійні асоціації.

Тимошенко О.Р.

*студентка 5-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРОБЛЕМНІ ПОЛОЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА З ПИТАНЬ СУДОВОГО ЗАХИСТУ ІНТЕРЕСІВ НЕПОВНОЛІТНІХ

Згідно зі ст.59 Конституції України для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє адвокатура.

Проблема злочинності неповнолітніх була і залишається однією з найбільш болючих для суспільства будь – якої держави в різні історичні епохи. Проведення у справах про злочини неповнолітніх характеризуються певними особливостями, складнощі якого зумовлюються віковими соціально – психологічними рисами неповнолітніх, невеликим життєвим досвідом, неможливістю самостійно розібратися в механізмі проведення у кримінальній справі. З урахуванням цього закону передбачено обов'язкову участь захисника у цій категорії справ (пункт 1.6 частини першої статті 45 КПК України). Участь законного представника особи, молодшої 18 років, в кримінальному процесі обумовлена двома обставинами: неповнотою правової дієздатності неповнолітнього і тим, що законні представники (батьки, опікуни, піклувальники) відповідають за виховання і поведінку неповнолітнього. Основне завдання захисника – за допомогою засобів захисту, передбачених чинним законодавством, спростувати підозру чи обвинувачення, виявити обставини, які пом'якшують або виключають кримінальну відповідальність неповнолітнього підозрюваного (обвинуваченого, підсудного) та надати їм необхідну юридичну допомогу.

Розглядаючи дану тему, потрібно визначити основні поняття, а саме : малолітня особа – дитина, до досягнення нею чотирнадцяти років, а неповнолітня особа – малолітня особа , а також дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років.

При захисті неповнолітнього адвокатом повинен укладатися договір, його може укладати сама винна особа, а також інші особи, які діють в її інтересах, за її клопотанням або за її наступною згодою. Це питання є досить проблематичним, адже неповнолітні не мають цивільної дієздатності і не можуть укладати даних договорів, скоріше за все договір укладають інші особи, які діють в її інтересах, так це реалізується безпосередньо батьками, опікунами, піклувальниками та іншими особами.

Важливою гарантією захисту є здійснення допиту неповнолітнього підозрюваного чи обвинуваченого у присутності захисника. При цьому, судам слід ретельно перевіряти, чи було

роз'яснено підозрюваному, обвинуваченому право на побачення із захисником до першого допиту і чи не були вони позбавлені цього. У разі, коли зазначені вимоги закону були порушені і неповнолітнього підозрюваного, обвинуваченого було допитано без участі захисника, то відповідно до п.5 постанови Пленуму Верховного Суду України від 7 липня 1995 р. №10 «Про застосування законодавства, яке забезпечує підозрюваному, обвинуваченому, підсудному право на захист» на ці показання не можна посилались у вирок, як на підтвердження винності підсудного у вчиненні злочину.

У світлі останніх законодавчих перетворень, а саме з прийняттям нового Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» не викладає сумнівів щодо діяльності адвоката при захисті неповнолітніх, оскільки він володіє спеціальними правами, обов'язками, формами та гарантіями здійснення своєї діяльності.

Аналіз практики розгляду судами кримінальних справ щодо неповнолітніх, дає підстави вважати, що переважну більшість серед кримінальних справ становлять справи про злочини проти власності, злочини проти громадського порядку, поєднані з умисним нанесенням тяжких тілесних ушкоджень, злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту.

Вивчення судової практики щодо застосування законодавства у справах про злочини, вчинені неповнолітніми, свідчить про наявність значної кількості помилок та неоднозначних судових рішень. Під час розгляду справ стосовно неповнолітніх суди не завжди з'ясовували умови життя і виховання таких осіб, тобто не встановлювали фактів щодо сімейно – побутових умов, контактів неповнолітнього з оточуючими. З'ясування цих питань дало б змогу виявити безпосередні причини, які спонукали неповнолітнього до вчинення злочину, і зробити висновки, чи є злочин випадковим або зумовлений причинами, які необхідно усунути. Саме через це участь адвоката у розгляді даних справ відіграє дуже важливе значення, так як адвокат може заповнити пропуски, які були допущені при досудовому слідстві.

У суддів виникають труднощі при призначенні виду та міри кримінального покарання. Слід зазначити, що згідно з положеннями статей 98 КК України до неповнолітніх, визнаних винними у вчиненні злочину, судом може бути застосовано виключно такі види покарань, як штраф, громадські роботи, виправні роботи, арешт, позбавлення волі на певний строк. Водночас штраф до статті 99 КК України застосовується лише до неповнолітніх, які мають самостійний дохід, власні кошти або майно, на яке може бути звернено стягнення. Згідно зі ст 101 КК України арешт може застосовуватись до неповнолітнього, який на момент поставлення вироку досяг 16 років, а обмеження волі до неповнолітнього взагалі не застосовується (Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради. – 2001. – № 25 – 26. – Ст.131)

У зв'язку з вище наведеного потрібно вживати певних заходів для модернізації системи розгляду кримінальних справ щодо неповнолітніх, можливо навіть введення системи ювенальної юстиції. Система ювенальної юстиції – це мережа установ і організацій, що працюють із неповнолітніми правопорушниками й діють на основі законодавчих актів і процесуальних норм, що регламентують поведінку з неповнолітніми. Ці установи й організації повинні включати поліцію, суди, прокуратуру, пенітенціарні установи, службу в справах неповнолітніх і управління виправних установ для неповнолітніх.

Центральним елементом системи ювенальної юстиції є ювенальний суд, що розглядає в межах своїх повноважень кримінальні, цивільні й адміністративні справи, в яких однією зі сторін є неповнолітній. До основних завдань ювенальних судів належать захист дітей та їх реабілітація. Для більш якісного захисту прав і свобод неповнолітньої особи, на мою думку, необхідно ввести таку окрему спеціалізацію адвокатів, як ювенальна, які б діяли з більшою обережністю при розгляді справи, щоб не травмувати дитячу психіку. Слід резюмувати, що питання, які стосуються неповнолітніх, досить тонкі: як судді, так і інші учасники судового процесу (прокурор, адвокат) повинні знати не тільки положення закону, а й психологію дітей і підлітків, їм повинні бути зрозумілі питання виховання, психології, педагогіки.

Можна сподіватися, що правильний і системний підхід до створення ювенальних судів (з урахуванням досвіду європейських країн, але зі своїми конкретними змінами, наприклад введення спеціалізованих ювенальних адвокатів) дозволить зменшити рецидивну злочинність

неповнолітніх і дасть можливість говорити про ефективність системи ювенальної юстиції в цілому.

Щоб введення ювенальної юстиції пройшло успішно, необхідно відмовитись від каральних заходів, віддаючи перевагу реабілітаційній та виховній спрямованості правосуддя. Це допоможе неповнолітнім правопорушникам усвідомити свої помилки й не повторювати їх у майбутньому, а спеціалізований адвокат забезпечить психічне здоров'я неповнолітнього під час судового розгляду кримінальної справи.

Хаблак Ю.О.

*студентка 5-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ОТРИМАННЯ АДВОКАТОМ ІНФОРМАЦІЇ З ОБМЕЖЕНИМ ДОСТУПОМ

Право на доступ до інформації є одним із фундаментальних прав у будь-якій правовій демократичній державі. Доступ адвокатів, органів адвокатського самоврядування до інформації без перебільшення можна назвати основою здійснення адвокатської діяльності, оскільки без неї неможливо надати правову допомогу клієнту та забезпечити рівність та змагальність сторін у суді. Порушення прав адвоката завжди тягне за собою і порушення прав клієнта, інтереси якого адвокат представляє. Зазвичай клієнти приходять до адвоката за наявністю проблеми та за відсутністю документів, які підтверджували б, що проблема може бути вирішена саме на користь клієнта, а іноді просто виникає потреба в отриманні додаткових доказів. Досить простим прикладом в такому випадку буде звичайний поділ майна подружжя або спір щодо спадкового майна, коли клієнт просто володіє інформацією щодо наявності нерухомості, земельних ділянок, транспортних засобів, але жодних правовстановлюючих документів у клієнта немає.

Статтею 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» передбачено право адвоката звертатися з адвокатськими запитами, в тому числі щодо отримання копій документів, до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, а також до фізичних осіб (за їх згодою); ознайомлюватися на підприємствах, в установах і організаціях з необхідними для адвокатської діяльності документами та матеріалами, крім тих, що містять інформацію з обмеженим доступом; збирати відомості про факти, що можуть бути використані як докази, в установленому законом порядку запитувати, отримувати і вилучати речі, документи, їх копії, ознайомлюватися з ними та опитувати осіб за їх згодою. Отже, адвокат під час своєї професійної діяльності може збирати необхідну йому інформацію. Але на цьому етапі можуть виникнути проблеми через обмеження отримання певних видів інформації.

Для повного сприйняття теми варто розуміти, які види доступу може мати інформація. Інформацією з обмеженим доступом поділяється на: 1) конфіденційну; 2) таємну; 3) службову інформацію. Кожен із вказаних видів має свою специфіку, яка проявляється в отриманні доступу до інформації адвокатом під час здійснення його професійної діяльності. (Закон України «Про доступ до публічної інформації», Відомості Верховної Ради України. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу, електронний ресурс, режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>).

Конфіденційною є інформація про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень. Відповідно до норм законодавства, до конфіденційної інформації належать свідчення про особу (освіта, сімейний стан, релігійність, стан здоров'я, дата і місце народження, майновий стан та інші персональні дані). Як же тоді адвокату отримати необхідну інформацію або документи, що необхідні, але містять конфіденційну інформацію? Слід зазначити, що обмеженому доступу підлягає інформація, а не документ. Якщо документ містить інформацію з обмеженим доступом, для ознайомлення надається інформація, доступ до якої не є обмеженим. Тобто, відповідна посадова чи службова особа державного органу не вправі відмовити у наданні копії документа у зв'язку з наявністю в ньому конфіденційної інформації, в такому випадку необхідно просто виключити конфіденційну інформацію. Таким чином, можна отримати